

ELS NOIS DE ZINC
Svetlana
Aleksiévix
Traducció:
Marta Rebón
Editorial: Raig Verd
Barcelona, 2016
Pàgines: 336
Preu: 21,90 euros

EL FIN DEL 'HOMO SOVIETICUS'
Svetlana
Aleksiévix
Traducció:
Jorge Ferrer
Editorial: Acantilado
Barcelona, 2016
Pàgines: 656
Preu: 25 euros

Svetlana Aleksievix

Premi Nobel de literatura

“No vull recrear l'horror”

La premi Nobel bielorrussa Svetlana Aleksievix (1948) ha participat aquests dies en la Fira Litoral. Amb tres dels seus llibres més importants acabats de traduir al català, *Els nois de zinc*, *Temps de segona mà*. *La fi de l'home roig* i *La pregària de Txernòbil*, parlem amb ella de com li ha afectat la concessió del Nobel i de com continuarà la seva trajectòria, sempre al costat de la gent del poble. Aleksievix només parla rus i ens acompanya i guia una de les seves traductores de Debate, Yulia Dobrovolskaia.

La crueltat de les seves històries sempre neixen de la realitat...

Ni Dostoievski hauria estat capaç d'inventar totes les històries que explico. Només la vida ens dona la guerra i l'amor; jo només ho transcric.

El primer que li voldria plantejar és sobre la

construcció de les seves històries en un poètic, fins i tot en els pitjors moments, en els més apocalíptics. Hi ha aquest revers poètic de l'horror, com en els relats d'Isaak Babel?

Un dels meus objectius és obrir-me pas a través d'aquesta cultura de la llàgrima, tan característica a Rússia. No ho faig perquè aquest sofriment no es perdi sinó perquè esdevingui llibertat. En la nostra cultura, la russa, el sofriment és una ocupació, una activitat, una feina... La víctima, però, és un ésser bastant perillós perquè, un cop ha reconegut el patiment, és com si hagués complert el seu objectiu. La frontera entre ser víctima i ser botxí és molt tènue. Resulta molt ràpid passar d'un estadi a l'altre. Com a escriptora moderna, contemporània, comprenc que hi ha massa sofriment en allò que escric. Per a mi és important que el lector no

abandoni el meu llibre. Per tant, he de trobar un estil perquè no l'aclapari i se'n distanciï. He de trobar la fórmula d'expressió adequada. El meu objectiu no era reunir una col·lecció tremenda de vivències, recrear l'horror i vomitar-lo al lector sinó recol·lectar l'esperit humà. El que pretenia era una rebel·lió contra la nostra cultura del sofriment. Quan van començar els terribles esdeveniments a Ucraïna i Síria, un patriarca de l'Església Ortodoxa russa va exclamar: “Que bé que s'hagin acabat els anys bons!” Considerava que els anys de pau i prosperitat eren dolents per a Rússia, que allò bo per a la nostra pàtria era el sofriment i la guerra.

Ha reconstruït la història de la Unió Soviètica amb l'únic suport d'una gravadora: el final del comunisme, els veterans de l'Afganistan o el desastre de Txernòbil. El premi Nobel li impedirà continuar?

Svetlana
Aleksiévix en una
de les escasses
entrevistes que va
concedir a
Barcelona
JOSEP LOSADA

El meu treball, l'enciclopèdia de l'home roig, que inclou aquests cinc grans llibres de reportatge, està tancat. Hi he posat el punt final. El projecte s'ha acabat.

Cap on anirà?

Continuaré en el meu gènere d'investigar la realitat. Tinc dos projectes i ja he començat el primer, en què els homes i les dones parlaran sobre l'amor. El segon estarà relacionat amb la vellesa, la mort, l'abandonament de la vida.

Ha donat veu a la gent del carrer, als camperols, als soldats, a les víctimes del totalitarisme. Com lluitar amb la paraula contra un imperi ideològic i militar com el soviètic, i el seu hereu?

La lluita contra l'imperi soviètic, contra el totalitarisme, va començar fa molt de temps, des dels dissidents de les arbitriaritats leninistes dels anys vint. Ha estat una lluita de pràcticament tot el segle XX. Quan viatjava per tot el territori soviètic, tots ens intentaven convèncer que la perestroika era la nova revolució russa, però no era així. No la van fer les masses, no la va fer el poble, sinó que va ser dissenyada per Gorbatxov i una avantguarda intel·lectual. Aquesta és una de les causes de la nostra derrota, del nostre fracàs. Tots els intel·lectuals i artistes del país vivim amb la sensació de fracàs. En canvi, per a la gent del carrer, les paraules *liberal* o *demòcrata* són termes dolents, pejoratius. El poble se sent més còmode amb el vocabulari de Putin: la necessitat de tenir una Rússia poderosa i gran, l'hora d'aixecar-se i no estar de genolls...

És simptomàtic que el cap del KGB hagi esdevingut un nou tsar.

No crec que sigui simptomàtic, però. En les primeres eleccions, Putin es va trobar a Sibèria amb un grup de documentalistes japonesos. Els periodistes preguntaven als habitants de Sibèria qui votarien i tots afirmaven que votarien Putin. Argumentaven que el cap del KGB era l'únic que podia posar ordre a tot el caos en què derivava el país. Era gent que vivia envoltada de tots els camps de concentració de Stalin.

Quan fa dècades va venir a Barcelona l'altre premi Nobel rus, Joseph Brodsky, volia recrear la lluita dels llibertaris d'aquí contra l'estalinisme. Com ho veu?

Bé, Bakunin i Kropotkin eren revolucionaris de l'època tsarista, d'una altra cultura. Brodsky buscava gent d'un altre perfil psicològic, cultural i social. Les memòries de la revolució russa mostren com les classes baixes, a través dels soviets, anaven aniquilant centenars d'anys de material genètic acumulat, també la intel·lectualitat russa autèntica. El laboratori marxista leninista va crear i educar un ésser soviètic que ja no tenia passat. Bakunin, Kropotkin i altres grans escriptors i pensadors històrics van deixar d'existir. Poetes tan grans com Brodsky tenen tot el dret a tenir somnis, però això té poc a veure amb la realitat. Brodsky somiava que els llibres de poesia es vendrien als supermercats, de la mateixa manera que Plató somiava un estat on manarien els intel·lectuals.

Un dels seus personatges diu que "el món reapareix lentament, com en una fotografia". Podria servir per definir el seu estil i la manera de treballar?

Quan treballa, de bon començament

“El pròxim llibre serà sobre l'amor”

passo per un primer període que anomeno el caos. Recopilo quantitat ingent de material. Després, d'una manera gens forçada, sorgeixen unes línies que m'atreuen i modelen el text. A poc a poc es revela com si fos una fotografia en un laboratori. La imatge final acaba sent el llibre.

La setmana passada va recitar a Barcelona el gran poeta levgueni Ievtuixenko i es va negar a recitar en rus, tot i que li ho reclamaven persones de la colònia russa de la ciutat. Vostè, que ha viatjat per tot el món, no es troba amb aquestes comunitats russes de dissidents que Serguei Dovlàtov anomenava "la filial"?

Estic totalment d'acord amb Dovlàtov. Quan vaig estar vivint durant anys fora de Bielorússia em costava moltíssim entrar en contacte amb les comunitats de russos exiliats perquè els que detestaven el règim soviètic resultaven més soviètics que els mateixos soviètics. L'actitud, però, de Ievtuixenko ja no l'entenc. Potser era la seva manera de desafiar la Rússia imperial actual, vés a saber. Al mateix temps vull recordar que Iosif Brodsky deia que la llengua, l'idioma, és una pàtria a part. No té res a veure amb la situació política i social.

Brodsky es definia com a jueu, poeta rus i escriptor en anglès...

Ell considerava que escrivia en anglès, però bé, els americans somreien.

“Els artistes russos vivim la sensació del fracàs”

En un dels llibres parla dels records de la Passionària i de Cuba com a mites per als bons ciutadans soviètics. Encara es conserven, aquests records? Com interpretar que part de l'esquerra occidental encara es pugui qualificar com a comunista?

En aquells temps dominats per jerarquies de la gerontocràcia al comitè central, al Kremlin, els símbols de Dolores Ibarruri i dels joves revolucionaris cubans, Fidel i el Che, eren la imatge de la llibertat i la força dels rebels apassionats. Encara ara, en les biblioteques de la gent culta es poden trobar els retrats de Hemingway, del Che... Aquests símbols, avui dia, han quedat buits, sense contingut més enllà del purament estètic. Són les cloves buides, les pel·lofes del que havia estat. Parlant de Rússia, el que em fa més por és la reaparició dels retrats de Trotski i Lenin, la reaparició del *Manifest comunista* de Marx. Molta gent, joves i grans, tornen a parlar de les bondats del comunisme. I és terrible. Com deia Dostoievski, a Rússia sempre hi haurà els nois de taverna que somiaran amb la seva pròpia revolució, i necessitaran els seus ídols i mites. Els mites, on els trobes? Els trobes en el passat. Un Abramóvitx amb el seu iot mai podrà ser una imatge de l'ideal. Al meu país, on els acudits sempre ens han servit per avaluar la realitat, es diu que a Rússia no només és impossible predir el futur sinó que és impossible predir el passat. Hi ha una por molt generalitzada en la societat sobre la desaparició de la gran Rússia. Hi ha por del present i del futur. Què ens queda? Ens queda el passat, un passat sòlid i mític on tothom que ho necessiti es pugui recolzar. *

TEMPS DE SEGONA MÀ. LA FI DE L'HOMER ROIG

Svetlana Aleksievich

Traducció: Marta Rebón

Editorial: Raig Verd Barcelona, 2016

Pàgines: 544

Preu: 24,95 euros

LA PREGÀRIA DE TXERNÒBIL
Svetlana Aleksievich

Traducció: Marta Rebón

Editorial: Raig Verd Barcelona, 2016

Pàgines: 432

Preu: 21,90 euros